

States and Needs in School Administration in accordance with the Principles of Sufficiency Economy Philosophy of Schools under KhonKaen Primary Educational Service Area Office 2

Punyisa Raikham ^{1*} and Yutthasart Kongpetch ²

^{1, 2} Northeastern University

* Corresponding author. Email: punyisaraikham@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to study the current states, desirable states, and the needs in the school administration in accordance with the principles of Sufficiency Economy Philosophy of the schools under KhonKaen Primary Educational Service Area Office 2. The research samples were 338 school administrators and teachers. The research instrument for collecting the data was the five-rating scaled questionnaires with the content validity between 0.67 – 1.00, and the reliability value of overall paper valued 0.91. The statistics for analyzing included the frequency, percentage, mean and the needs index (PNI Modified).

The research findings revealed that:

1. The current states and desirable states in the school administration in accordance with the principles of Sufficiency Economy Philosophy of the schools under KhonKaen Primary Educational Service Area Office 2 exposed that the current states were in the much level and the desirable states indicated in the much level.

2. The needs in the school administration in accordance with the principles of Sufficiency Economy Philosophy were ranked as following aspects: 1) school administration, curriculum and learning management learner development activity management, and 4) school personnel development respectively.

Keywords: Needs, School Administration, Principles of Sufficiency Economy Philosophy

ความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

บุญนิศา ไช้ขาม^{1*} และ ยุทธศาสตร์ กงเพชร²

^{1, 2} มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

* Corresponding author. E-mail: punyisaraikham@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 338 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ มีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 0.67 – 1.00 และความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 สภาพปัจจุบัน พบว่าอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ พบว่าอยู่ในระดับมาก

2. ความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยเรียงตามลำดับความสำคัญเป็น ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, การบริหารสถานศึกษา, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ได้มีพระราชดำรัสที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ตอนหนึ่งว่า “...พอเพียง มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือคำว่าพอ ก็พอเพียงนี้ก็พอแค่นั้นเอง คนเราถ้าพอในความต้องการก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าประเทศใดมีความคิดอันนี้ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข พอเพียงนี้อาจจะมี มีมากอาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น...” (พระราชดำรัส เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2551) ซึ่งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ได้รับการเชิดชูสูงสุด จากองค์การสหประชาชาติ (UN) โดยนายโคฟี อันนัน ในฐานะเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล The Human Development Lifetime Achievement Award แก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อ 26 พฤษภาคม 2549 และได้มีปาฐกถาถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นปรัชญาที่สามารถเริ่มได้จากการสร้างภูมิคุ้มกันในตนเอง สู้หมုပ်บ้าน และสู้เศรษฐกิจในวงกว้างขึ้นในที่สุด อีกทั้งแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่รัชกาลที่ 9 นี้ นับว่าเป็นแนวคิดสำคัญที่สุดในการสอนคน ได้นำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อมๆ กัน คือ 1. ความพอประมาณ 2. ความมีเหตุผล 3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว โดยเงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2550)

ประเทศไทยเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม (ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580) ได้มีการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของยุทธศาสตร์ที่ 5 ข้อ 3 กล่าวว่าการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ และพัฒนาองค์ความรู้งานวิจัยและนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพคนทุกช่วงวัย โครงการโรงเรียนคุณธรรม โครงการโรงเรียนสีเขียว เป็นต้น (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579)

จากทิศทางการพัฒนาประเทศดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้มีการดำเนินการประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพื่อให้เกิดความเป็นรูปธรรม โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นหลัก เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Office of the basic Education Commission, 2007) และเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ดำเนินโครงการ ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาโดยปี พ.ศ. 2553-2554 พัฒนาให้สถานศึกษาสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน และมีการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของ สถานศึกษาได้ครบทุกแห่งทั่วประเทศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้ริเริ่มที่จะผลักดันนโยบายไปยังผู้บริหารสถานศึกษา ด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา และการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ในทุกด้าน ทุกมิติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

จากนโยบายดังกล่าวผู้บริหารโรงเรียนถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ หรือจัดการศึกษาของแต่ละโรงเรียน เพราะเป็นผู้รับนโยบายและดำเนินการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ของการศึกษาที่กำหนดไว้ ส่งผลให้สถานศึกษาทุกแห่งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ได้มีการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยมอบหมายนโยบายให้กับผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้รับนโยบายเพื่อดำเนินการบริหารจัดการศึกษาเร่งลงมือปฏิบัติสู่สถานศึกษา และดำเนินการขยายผลไปยังครูผู้สอนเพื่อให้ครูผู้สอนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ และสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ปัจจุบันพบว่าสภาพปัญหาของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 คือยังไม่เป็นไปตามแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากนัก โดยอาจมีหลายปัจจัยที่เป็นมูลเหตุปัญหาในการบริหารจัดการศึกษา เช่น ผู้บริหารไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงไม่สามารถให้คำปรึกษาถึงกระบวนการดำเนินงานได้อย่างสมบูรณ์ให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ อีกทั้งยังไม่เห็นถึงความสำคัญจึงทำให้ขาดการติดตามอย่างต่อเนื่อง อีกประเด็นคือครูยังไม่มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง โดยสาเหตุอาจเกิดจากการที่ครูไม่มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงไม่สามารถนำมาใช้บูรณาการเข้าสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ได้มากเท่าที่ควร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2, 2563)

จากปัญหาข้างต้นผู้วิจัยในฐานะครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ จึงมีความสนใจศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และศึกษาความต้องการจำเป็นใน การบริหารงานตามหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลแลกเปลี่ยนเรียนรู้และวางแผนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงานและการบริหารสถานศึกษาสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 209 แห่ง แบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 209 คน และครู จำนวน 1,784 คน รวมทั้งสิ้น 1,993 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 209 แห่ง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรทาร์ยามะเน (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม 0.05 ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 113 คน ครูผู้สอน จำนวน 225 คน รวมเป็น 338 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้สอน ขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีจำนวน 5 ช่องระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยกำหนดน้ำหนักหรือคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคิร์ท (Likert Scale)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการและขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 209 แห่ง เพื่อขออนุญาตเข้าดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา รวมทั้งขอความร่วมมือในการประสานงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

2. ผู้วิจัยนำส่งหนังสือขออนุญาตไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ทั้ง 209 แห่ง เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลจากประชาชนกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่ดังกล่าว จำนวน 338 ชุด ให้พิจารณาตอบ

แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม 338 ชุดและพิจารณาให้คะแนนในแบบ สอบถามข้อมูลสภาพ ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานทั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุด ภายหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลและนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูล และนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ในโปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

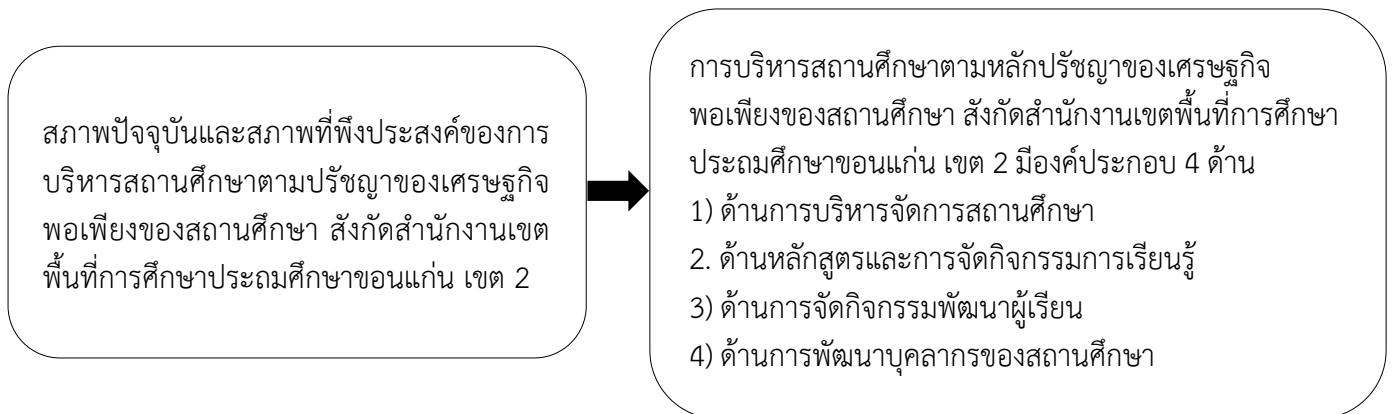
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้ แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ทุกฉบับหลังจากได้รับแบบสอบถามครบถ้วนแล้ว นำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่า ร้อยละ (Percentage)

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาโดยคำถามสนองคู่ (Dual Responses) มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ด้วยระบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2	สภาพที่เป็นปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	4.15	0.35	มาก	4	4.66	0.46	มากที่สุด	1
2. ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.22	0.41	มาก	1	4.63	0.48	มากที่สุด	3
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.16	0.36	มาก	3	4.67	0.47	มากที่สุด	2
4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	4.23	0.42	มาก	2	4.50	0.49	มากที่สุด	4
โดยรวม	4.19	0.39	มาก		4.60	0.47	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, $SD = 0.39$) และเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าโดยเรียง ตามลำดับดังนี้ ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.22$, $SD = 0.41$) รองลงมาคือด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.22$, $SD = 0.42$) และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.16$, $SD = 0.36$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.15$, $SD = 0.35$)

ในส่วนของสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.47$) และเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าโดยเรียง ตามลำดับดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.66$, $SD = 0.47$) รองลงมาคือด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.66$, $SD = 0.46$) และด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.63$, $SD = 0.48$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.53$, $SD = 0.49$)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยใช้ค่าดัชนีความจำเป็น PNI Modified

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา	สภาพที่เป็นปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI Modified	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	4.22	0.42	มาก	4.53	0.49	มากที่สุด	0.10	2
2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	4.16	0.36	มาก	4.67	0.47	มากที่สุด	0.12	1
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.22	0.41	มาก	4.63	0.48	มากที่สุด	0.09	3
4. ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	4.23	0.42	มาก	4.50	0.49	มากที่สุด	0.07	4
โดยรวม	4.19	0.39	มาก	4.60	0.47	มากที่สุด	0.10	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยมีนัยสำคัญเรียงตามความสำคัญ ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{Modified} = 0.12$)
2. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ($PNI_{Modified} = 0.10$)
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($PNI_{Modified} = 0.09$)
4. ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ($PNI_{Modified} = 0.07$)

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลจากการศึกษาสภาพในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่พบว่าโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามดังนี้คือ ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษารองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ที่ผลเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่ารัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการได้ร่วมกับหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ ได้มีการประสานงานกันเพื่อขับเคลื่อนให้สถานศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศได้น้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา และมีการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นสถานศึกษาพอเพียง ทำให้สถานศึกษามีความตระหนักและมองเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าวสอดคล้องกับศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงาน Mahasarakham University โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2550) ได้กำหนดกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการศึกษา สนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นผู้นำการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้และเป็นวิถีชีวิตที่อยู่บนพื้นฐานของความพอเพียงอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับงานวิจัยของพรสกุลเขตจำนง (2553) ศึกษาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันโดยรวมแล้วสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากในทุกด้าน เรียงตามลำดับการปฏิบัติจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมมือกับเขตพื้นที่การศึกษาและศึกษานิเทศก์พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อจะได้นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ควรจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนในการออกแบบการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระต่างๆและจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและโรงเรียนควรสร้างความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภายนอกในการสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรานิษฐ์ รุ่งโรจน์ธนะชัย (2556) ศึกษาประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้ว่า 1) ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ระพีพรรณ คณาฤทธิ์ (2554) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2พบว่าระดับของการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งภาพรวม รายด้าน และรายข้ออยู่ในระดับมาก

2. ผลจากการศึกษาปัญหาในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่พบว่าโดยรวม รายด้าน และรายข้อมีปัญหายุ่งยากในระดับน้อย ที่ผลเป็นเช่นนี้ เป็นเพราะการดำเนินการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาที่เป็นระบบและต่อเนื่องของสถานศึกษาและการบริหารจัดการที่ดีของผู้บริหารระดับเขตพื้นที่ ความร่วมมือร่วมใจของผู้บริหารและคณะครู

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 สอดคล้องกับ สุธรรมธรรมทัศน์านนท์ (2554) ที่กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของบุคคลและกลุ่ม โดยผู้บริหารเป็นผู้ต้องรับผิดชอบต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของงานที่เกิดขึ้น รวมทั้งการบริหารยังถือเป็นศาสตร์ที่มีวิทยาการสามารถเรียนรู้ได้ และเป็นทั้งศิลป์ที่มีลักษณะเกี่ยวกับการปฏิบัติไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งทิวา สันติผลธรรม (2552) ศึกษาการนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาเอกชน อำเภอเมืองนครสวรรค์ พบว่า ปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาเอกชน อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์มี 4 ด้านมีปัญหาการบริหารงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ขอที่มีปัญหาอันดับที่ 1 คือ ด้านการบริหารงานวิชาการมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ขอที่มีปัญหาอันดับที่ 2 คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณมีปัญหาอยู่ในระดับมาก และขอที่มีปัญหาอันดับที่ 3 คือ ด้านการบริหารงานบุคลากรมีปัญหาอยู่ในระดับมาก 1) ด้านการบริหารงานวิชาการโดยในภาพรวมปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ขอที่มีปัญหาการบริหารงานอันดับที่ 1 คือ การส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนโดยสอดแทรกเนื้อหาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสอนให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจรรย์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์อันดับที่ 2 คือ การส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ครู และอันดับที่ 3 คือ การส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สอนให้นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตน อย่างต่อเนื่อง

3. ผลการนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาว่าแนวทางมีความเหมาะสมและสอดคล้องของแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 ทั้งโดยรวมและรายข้อ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกันในระดับมากที่สุด แนวทางเป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 ทั้งโดยรวมและรายข้อระดับมากที่สุดแนวทาง 4 แนวทาง ได้แก่ 1) แนวทางด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) แนวทางด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) แนวทางด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและ 4) แนวทางการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาซึ่งในแต่ละแนวทางจะประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) การจัดองค์การ 4) โครงการ/กิจกรรม 5) การดำเนินการ 6) ตัวชี้วัดความสำเร็จ 7) การนำแนวทางไปใช้และ 8) เงื่อนไขของความสำเร็จที่ผลการประเมินเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าวิธีการได้มาของแนวทางที่ผู้วิจัยดำเนินการ เป็นวิธีการที่หลากหลาย ดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีที่ปรึกษาที่ดี จนทำให้ได้แนวทางที่ดีมีประโยชน์ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากงานวิจัยของพรสกุลเขตจำนง (2553) ศึกษาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมมือกับเขตพื้นที่การศึกษาและศึกษานิเทศก์พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อจะได้นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ควรจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนในการออกแบบการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระต่างๆและจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและโรงเรียนควรสร้างความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภายนอกในการสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับ งานวิจัยของสุรินทร์ ภูสิงห์ (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการศึกษาโดยบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุบลราชธานีพบว่า 1) การจัดการศึกษาโดยบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุบลราชธานีจะจัดได้ดี เมื่อมีองค์ประกอบ 2 ส่วน ส่วนแรก ได้แก่ องค์ประกอบของรูปแบบที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษา ประกอบด้วยหลักการ จุดมุ่งหมาย การจัดองค์การ การดำเนินการ Mahasarakham University ตัวชี้วัดความสำเร็จ การนำรูปแบบไปใช้ และเงื่อนไขความสำเร็จ และส่วนที่ 2 ได้แก่ องค์ประกอบด้านการจัดการศึกษาประกอบด้วยการบริหารและจัดการ การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการประชาสัมพันธ์และการสร้างเครือข่าย และคุณภาพนักเรียนตามลักษณะความมีชีวิตพอเพียง 2) รูปแบบที่จะนำไปสู่ประสิทธิผลในการจัดการศึกษามีลักษณะดังนี้ 1) หลักการจัดตั้งยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มียุทธศาสตร์ที่อยู่บนพื้นฐานการรู้จัก

ตนเองการช่วยเหลือตนเองการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและการสร้างเครือข่าย หลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวภายใต้เงื่อนไขการมีความรู้ และคุณธรรม สอดคล้องกับภูมิสังคมและโรงเรียนต้องเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) 2) จุดมุ่งหมาย เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมี มาตรฐานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน 3) การจัดองค์การยึดหลักการมีส่วนร่วมและเน้นการทำงานเป็นทีม 4) การดำเนินการ มีดังนี้ การบริหารและการจัดการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผล และการประชาสัมพันธ์และการสร้างเครือข่าย 5) ตัวชี้วัดความสำเร็จ ได้แก่ โครงสร้างการบริหาร แผนปฏิบัติ การหลักสูตรสถานศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวนแหล่งเรียนรู้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และรายงานการประเมินตนเอง 6) การนำรูปแบบไปใช้โรงเรียนมียุทธศาสตร์ ขั้นตอนวิธีการอย่างเป็นระบบ ดำเนินการตามขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการขั้นติดตาม แนะนำและขั้นประเมินผล รายงานผลและขยายผล 7) เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนต้องมี ความรู้ ตระหนักและเห็นความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีคุณธรรม จริยธรรมประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีผู้บริหารโรงเรียนต้องมี ความรู้ความสามารถในการบริหารและการจัดการศึกษา โดยมุ่งประโยชน์สูงสุดที่นักเรียน และให้ความสำคัญกับชุมชนและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรพันธุ์ วิชาอัครวิทย์ (2553) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดแม่ฮ่องสอน สรุปผลการวิจัยได้ว่า องค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย นโยบาย วิชาการ งบประมาณ และการบริหารทั่วไป 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน สื่อ และแหล่งเรียนรู้การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน กิจกรรมนักเรียนกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ 4) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย การพัฒนาบุคลากร การติดตามขยายผลแนวทางการนำรูปแบบไปใช้สิ่งที่ ควรดำเนินการคือ 1) กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายสำคัญของสถานศึกษา 2) พัฒนาความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรทั้งผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา และส่งเสริมให้ปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง 4) ทบทวนหรือปรับปรุงโครงสร้างและพัฒนากิจการการจัดการ 5) จัดทำปรับปรุงหรือเพิ่มเติมโครงการ กิจกรรม และปรับแผนกลยุทธ์และ แผนปฏิบัติการของสถานศึกษา 6) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 7) จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา 8) เสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ 9) จัดระบบนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผล และ 10) ให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้าร่วมในการจัดการศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอน

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่าโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามนี้คือ ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษารองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

2. ความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผลการศึกษาพบว่าผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาว่าแนวทางมีความเหมาะสมและสอดคล้องของแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 ทั้งโดยรวมและรายข้อ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกันในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สภาพปัจจุบันในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไป หาดำโดยเรียง ตามลำดับดังนี้ ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รองลงมาคือด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

1.2 สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาดำโดยเรียง ตามลำดับดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรองลงมาคือด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษาและด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการพัฒนาบุคลากร ของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารสถานศึกษาตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 ควรศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เพื่อเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน

2.3 ควรมีการศึกษาความร่วมมือของชุมชนต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เพื่อเสนอแนวทางการแสวงหาความร่วมมือของชุมชนต่อการ บริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์ขับเคลื่อนสถานศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง. (2560). *แนวทางการ ดำเนินงานโครงการสถานศึกษาเศรษฐกิจพอเพียงกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ประสานงานกลางการ. ก่อเกียรติ วิริยะกิจพัฒนา.(2550).เศรษฐกิจแบบพอเพียง.กรุงเทพฯ : วังอักษร.
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และนุชปรียา พิบูลสรารุณ. (2552). *ตามรอยพ่อชีวิตพอเพียงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. (พิมพ์ ครั้งที่2).* กรุงเทพฯ : เพชรรุ้ง.
- ประเวศ วะสี. (2546). *ยุทธศาสตร์ทางปัญญาและการปฏิรูปการศึกษาที่พาประเทศพ้นวิกฤต*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟิก.
- ปรียานุช ธรรมปิยา. (2557). *การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา. (พ.ศ. 2549 - 2557).* กรุงเทพฯ: ศูนย์ สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ.
- พิมพ์รักษ์ ทองอ่อน. (2557). *สภาพการบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนวัดแสงสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2542). *สรุปสาระสำคัญเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่วิถีการปฏิบัติของเกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่ดินจำนวนน้อย*. กรุงเทพฯ.
- เมรินทกาล พัฒนทรัพย์พิศาล. (2564). *การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่จังหวัดในความรับผิดชอบของสำนักงาน ศึกษาธิการภาค 11:พหุกรณีศึกษา. คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). *ทฤษฎีการประเมิน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (2555 - 2559)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ศาลินา บุญแก้ว และ นันทกาญจน์ ชินประห์รัตน์. (2557). *การถอดบทเรียนและวิเคราะห์อัตลักษณ์ศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ.

- สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *สมุดบันทึกเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: อาร์ ซี แอล.
- สุธรรม ธรรมทัศนันทหลักการ. (2553). *ทฤษฎีและนวัตกรรมการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุนัย เศรษฐ์บุญสร้าง. (2550). *แนวทางปฏิบัติ 7 ขั้น สู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง : จากแนวปฏิบัติสู่แนวคิดทางทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York. Harper and Row Publications.
- Witkin, B.R. and Altschuld, J.W. (1995). *Planning and Conducting needs assessments*. A practical guide. Thousand Osk, CA : Sage Publication. Inc.